

SPIEKERSKORNER

Opzij opzij opzij, maak plaats, maak plaats, maak plaats... **voor muziek in de NT2-klas**

Helga Van Loo

'Muziek in de taalklas kan niet. Of toch niet om grammatica of woordenschat mee aan te brengen of in te oefenen. Muziek dient om van te genieten en mag geen schaamlapje zijn voor traditionele schoolse oefeningen. Daar is muziek niet voor gemaakt.' Dit is een vaak voorkomende reactie bij taalleraren. En daar ben ik het volledig mee eens. Natuurlijk zijn liedjes niet gemaakt om er een mooi grammaticaal overzicht uit af te leiden. Maar als Hans de Booij zo sympathiek is om zijn liefde voor Annabel in de OVT te verklaren, waarom zou je daar als docent Nederlands dan niets mee doen? De student kan van een mooi stukje Nederlandstalige muziek genieten én hij onthoudt misschien wel dat de zanger *dacht* dat hij Annabel nooit meer zou terugzien in de plaats van dat hij *denkte* om nog even door te slapen en twee uur later nog wakker *ligde* op zijn rug. Twee vliegen in één klap!

Veel kritische leraren vinden ook dat muziek niet helpt om taakgericht bezig te zijn. En ook daar ben ik het volledig mee eens. Maar is het geen illusie om elke minuut van je les met realistische taken te werken? Als je je studenten in een detectivespel een moord laat oplossen, is dat ook niet meteen iets wat ze later buiten de klas nog eens zullen moeten doen. Toch leert de student er een aantal interessante woorden en constructies mee, is hij communicatief bezig met taal én maakt hij plezier, wat motiveerend werkt. Een geslaagde taak dus, ook al

is ze niet zo taakgericht als *Telefoneer naar de dienst inlichtingen en vraag het telefoonnummer van mijnheer Vercammen uit Gent*.

Ik wil maar zeggen: muziek in de klas kan een extra dimensie geven aan je les. Wie er nooit bij heeft stilgestaan, zal het niet beseffen, maar muziek biedt je zoveel mogelijkheden. En die wil ik hier graag voorstellen. De ideeën in dit artikel zijn stuk voor stuk met succes uitgetest bij hooggeschoolde beginners en gevorderden.¹ Zij waren snel overtuigd van het nut van muziek in de klas. Jij ook?

MUZIEK EN GRAMMATICATA

Stel: je moet het over de onregelmatige vormen van de OVT hebben. Je studenten hebben de regelmatige vorming al gezien, en kennen waarschijnlijk passief al enkele onregelmatige vormen. Wel, dan komt Hans de Booij's *Annabel* (bijlage 1) op de prop-pen. Dat lied leent zich namelijk uitstekend voor een les rond de onregelmatige OVT-vormen. Je kan de studenten eenvoudigweg een gatentekst geven waar alle OVT-vormen uit weggelaten zijn. Tijdens het luisteren naar het lied moeten ze dan de juiste vormen invullen. Die kan je de studenten later weer laten opsommen, terwijl jij ze ordent op het bord. Misschien blijven die vormen zo iets makkelijker hangen dan wanneer ze in een droog lijstje waren aangebracht. Hetzelfde kun je doen met *Pa van Doe Maar* (bijlage 2) voor de imperatief en met *Toveren* van Herman van Veen voor het gebruik van de OVT om te fantaseren.

Een andere manier om muziek bij grammatica te betrekken: je geeft je studenten een tekst waarin alle werkwoordsvormen weggelaten zijn, maar je zet wel de infinitieven tussen haakjes. Ze vullen nu eerst de juiste werkwoordsvormen in en controleren zichzelf daarna, terwijl ze naar het lied luisteren, eventueel ondersteund door een visuele weergave van de ingevulde vormen op een transparant. Oké, eigenlijk is dit een klassieke invuloefening in een leuk jasje, maar wat is daar mis mee? Als je dan toch door een zure grammatica-appel heen moet bijten, en je hebt er verschillende liggen, waarom dan niet de zoetste kiezen? Misschien moet je het eens uitproberen voor de OTT met *Per Spoor* van Guus Meeuwis (bijlage 3)?

MUZIEK EN WOORDENSCHAT

Muziek is niet alleen geschikt om je grammaticales op te fleuren, je kunt je studenten

er bijvoorbeeld ook receptief woordenschat mee laten oppikken of herhalen. Als je het wilt hebben over reizen, kun je bijvoorbeeld *Op reis* uit de musical-cd Pippi Langkous (bijlage 4) laten horen en achteraf alle woorden die met reizen te maken hebben, in een woordroos zetten. Wil je je studenten iets productiever laten zijn, dan kun je ze van tevoren een gatentekst geven waaruit je telkens een woord dat op een ander woord rijmt, hebt weggelaten. Laat ze, voor ze het lied gaan beluisteren, eens proberen om de gaten in te vullen: het zoeken naar logische rijmwoorden activeert op een creatieve manier hun woordenschatkennis én maakt de taak plezierig. Het zorgt ongetwijfeld voor een hoeragevoel als ze achteraf de meeste woorden gevonden blijken te hebben. Leuk en motiverend dus. Ander voorbeeld: je kunt als inleiding op een les over misdaad *De naakte man* van Jan De Wilde (bijlage 5) beluisteren, de studenten de tekst geven maar overal 'de naakte man – zoals het hoort op de tv – met zo'n zwart vierkantje verbergen. Laat de studenten eerst de tekst lezen en fantaseren over welke misdadiger het lied gaat. Hilariteit alom als de identiteit van het zwarte vierkantje 'ontbloot' wordt bij het beluisteren van het lied!

MUZIEK EN SPREKEN

Uiteraard mag je als docent al die mooie liedjes niet gaan herleiden tot alleen maar leveranciers van grammatica en woordenschat. Een lied is een kunstwerkje en verdient respect. Liedjes kunnen verhalen vertellen, emoties uitdrukken, mensen raken,... Zou het niet interessant zijn om de *Pa van Doe Maar* – die je een paar lessen eerder al had gebruikt om de imperatief aan te brengen – nog eens boven te halen en te vergelijken met de *Papa van Stef Bos* (bijlage 6)? En ligt het niet voor de hand dat je je studenten zelf laat fantaseren over wat ze zouden doen als ze konden toveren na Herman van Veen's ideeën daarover gehoord te hebben? Of hún

mening laten formuleren over wat Bram Vermeulen van *Politiek* vindt (bijlage 7)? En waarom geen discussie ontketenen over trouw of vreemdgaan na *Ik hou van alle vrouwen* van Hans de Booy beluisterd te hebben?

Bij een spreekoefening hoeft het natuurlijk niet altijd om de taalinhoud van een lied te gaan. Wat in alle taalniveaus werkt en ideaal is voor als je nog eens een paar minuutjes overhebt, is associatie: laat de studenten een aantal fragmenten (ook instrumentale) horen en vraag hen om die te associëren met een gevoel, een plaats, een foto, een land ... Weer een leuke oefening om hun woordenschatkennis te activeren!

MUZIEK EN LUISTEREN

Niet alle taalleraren zijn overtuigd van het nut van authentiek taalmateriaal bij beginners. Sommigen vinden materiaal dat in principe voor Nederlandstaligen bedoeld is, te moeilijk voor hun doelpubliek. En dan? Als het luistermateriaal het taalpetje van je studenten te boven gaat, worden ze toch net gedwongen om selectief te gaan luisteren, om er bepaalde woorden uit te pikken die ze wél kennen? Het komt er gewoon op aan dat je als docent de juiste vragen stelt. Een student op beginnersniveau hoeft niet elk woord van een nieuwsbericht te verstaan om te weten dat het over een vliegtuigcrash gaat en dat er 33 doden zijn gevallen. Met een aantal goed opgestelde juist-foutvragen komen de studenten ook al een heel eind om de inhoud van een journaal in grote lijnen te verstaan. Op dezelfde manier kun je een lied in de klas gebruiken als luisteroefening. Neem nu *Het werd zomer* van Rob de Nijs (bijlage 8), een leuk verhaaltje, de essentie is al verstaanbaar voor studenten na een tiental uur Nederlands. Hetzelfde met *Pauline* van Bram Vermeulen (bijlage 9). Je hoeft de studenten de tekst dus helemaal niet te geven. Je kunt dat natuurlijk wel doen als je er nog een woordenschatoefening bij wil doen.

MUZIEK EN CULTUUR

Wie heeft ooit al meer clichés samengebald in een dijk van een nummer dan Raymond van het Groenewoud in *Vlaanderen boven*? En is het niet prachtig dat de Nederlander Paul Van Vliet dan een heel andere inhoud aan datzelfde *Vlaanderen* (bijlage 10) geeft? Die twee nummers kun je toch niet negeren als je als docent Nederlands naast de taal ook nog wat van onze cultuur wilt overbrengen? En als je de discussie over verschillen tussen Nederlanders en Vlamingen in de klas wat dieper wilt voeren, kun je ook *Vaderland* van Frank Boeijen en *Amsterdam* van Kris de Bruyne erbij halen. Interessante gespreksstof overgoten met een heerlijk muzikaal sausje, ideaal taalmateriaal.

Een ander stukje van onze cultuur zijn de feesten en de liedjes die daarbij horen. Ooit al eens een sinterklaasliedje gezongen in de klas? Moet je doen! Of waarom niet *Lang zal ze leven* aanleren als er iemand jarig is?

Je kunt muziek ook onder de aandacht brengen als deel van onze cultuur, en dan deze keer niet op inhoudelijk vlak. Hang bijvoorbeeld verspreid in de klas een aantal foto's op van Belgische en/of Nederlandse muzikanten. Laat de studenten met z'n tweeën rondlopen in de klas en laat ze onder de foto's een aantal woorden schrijven die ze associëren met die artiesten of met de muziek die ze van hen verwachten. Laat dan een muziekfragment horen van één van die muzikanten. De studenten moeten onder de foto gaan staan van de artiest bij wie ze denken dat de muziek hoort. Leuke oefening tussen de fragmenten door is bespreken of de verwachtingen op basis van de foto kloppen met de muziek. Je zet je studenten aan het spreken, ze leren iets bij over onze muziek en wedden dat er een paar studenten dansend van de ene foto naar de andere lopen? Plezierig toch? En dus motiverend. Hoeveel vliegen kunnen er eigenlijk in één klap?

MUZIEK EN SCHRIJVEN

Ik heb het hier niet over schrijven in de zin van een aantal woorden invullen, maar wel in de betekenis van creatief schrijven, op een iets meer gevorderd niveau dus. Laat bijvoorbeeld eens een verhalend lied tot op een bepaald moment horen en vraag de studenten in groepjes een leuk einde te verzinnen. Suzanne van VOF de Kunst leent zich daar uitstekend toe, net als *Op een mooie pinksterdag* van Leen Jongewaard en André Van den Heuvel (bijlage 11). Je kunt je studenten ook in groepjes een nieuwe tekst laten schrijven op een bestaande melodie. De nieuwste K3-hit wat verbeteren misschien?

MUZIEK EN PLEZIER

Je kunt een eenvoudige spreekoefening met vraagkaartjes opfleuren met een swin-

gend muziekfragment: je laat de helft van de studenten een kring vormen, de andere helft gaat in de kring staan, met zijn gezicht naar de studenten in de buitenkring. Als de muziek start, laat je de studenten in de twee kringen in tegengestelde richting stappen. Zodra de muziek stopt, stellen de studenten de vraag die op hun kaartje stond aan de student die dan toevallig in de andere kring vlak voor hem of haar staat. Ze wisselen hun kaartjes uit en als de muziek weer begint, loopt iedereen verder tot de volgende stop voor een nieuwe vraag aan een nieuwe gesprekspartner. Een ideale oefening als kennismaking. Een ander ideeetje om je studenten vrolijk, blij en gemotiveerd naar huis te sturen: laat ze eens een lied uitbeelden. Al een keer geprobeerd met *Opzij* van Herman Van Veen?

Zoals je ziet, tal van mogelijkheden. Zou jij het ook niet eens proberen?²

Helga Van Loo
Instituut Levende Talen
KU Leuven
Dekenstraat 6
3000 Leuven
helga.vanloo@ilt.kuleuven.ac.be

Noten

- 1 Met dank aan Annemie Decavele, Ann De Schryver, Veerle Frateur, Jes Leysen, Peter Schoenaerts en Leen Verrote.
- 2 Ook in het volgende boekje kun je wat inspiratie opdoen. Je vindt er vragen en gatenteksten bij een aantal leuke liedjes.
Van Gelder, T. e.a.: *Nederlied. Apeldoorn: De Kangoeroe, 1996.*

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: *Annabel (Hans de Booij)*

Luister naar het lied en vul de juiste woorden in:

Iemand .....: "Dit is Annabel,
 Ze moet nog naar het station.
 Neem jij de wagen, dan haalt ze het wel."
 Ik zei: "Da' s goed," en ik ..... zo stom als ik kon.
 We ..... aan bij een leeg perron,
 en ik .....: "Het zit je niet mee."
 Heel in de verte ..... de laatste wagon,
 en Annabel .....: "Okee, ik ga met je mee."
 En later ..... we samen,
 zoals dat heet, een beetje moe maar voldaan.
 Er ..... al licht door de ramen,
 ze .....: "Ik heb geen tijd voor ontbijt, ik moet gaan."
 Ik ..... alleen nog: "Tot ziens, Annabel," en ik .....: "Ik zie jou nooit meer terug."
 Ik .....: "Ik draai me om en slaap nog even door",
 maar twee uur later ..... ik nog wakker, ... stil op mijn rug.
 Annabel, het wordt niets zonder jou, Annabel.
 Annabel, het wordt niets zonder jou, Annabel.

Zo ..... ik 2 dagen liggen in bed.
 Ik ..... totaal van de kaart.
 Toen ..... ik op, ik ..... niet denken maar doen,
 want zonder haar ..... ik geen stuiver meer waard.
 Ik ..... de stad door
 op zoek naar een glimp, en ik .....: "Ik zie jou nooit meer terug."
 Ik ..... zelfs hardop praten in mezelf,
 en iemand ..... je ..... uren met je handen op de leuning van de brug.

Annabel, het wordt niets zonder jou, Annabel.
 Annabel, het wordt niets zonder jou, Annabel.

En op een avond ..... ik haar weer.
 Ze ..... net op de tram.
 Ze ..... nog mooier dan de vorige keer.
 Ik ..... haar naam en ..... hard op mijn rem.
 Ik ..... de auto uit en ..... haar vast.
 Ze ..... stil en ..... om.
 Ze ..... me aan maar ..... nauwelijks verrast.
 Ik ..... hee, waar moet je naartoe, ze ..... naar het station.
 Ik ..... haar aan, ze ..... een kaartje Parijs.
 Ik ..... ja, nog één erbij.
 De lokettist ..... 2 maal enkele reis,
 en Annabel ..... even opzij.
 Ik ..... ik heb je gevonden vandaag.
 Ik laat je nooit meer alleen.
 Al reis je door naar Barcelona of Praag,
 al reis je door naar het eind van de wereld,
 ik ga met je mee.

Annabel, het wordt niets zonder jou, Annabel.
 Annabel, het wordt niets zonder jou, Annabel.

BIJLAGE 2: *Pa (Doe Maar)*

Luister naar het volgende lied en vul de ontbrekende vormen van de werkwoorden in:

Zoals je daar nu zit, je haren bijna wit,
de rimpels op je handen,
zo vriendelijk en zacht, wie had dat ooit gedacht,
je bent zoveel veranderd.
Ik werd niet wat jij wou, maar papa luister nou,
ik doe de dingen die ik doe, met mijn ogen dicht.

Jij was heel wat van plan, maar daar kwam weinig van,
ik lever geen prestaties.
Ik heb niet veel geleerd, deed alles net verkeerd,
heb moeite met relaties.
Ik loop niet in de rij, ik breek en vecht me vrij
en doe de dingen die ik doe, met mijn ogen dicht.

..... je jas dicht, ... een das om, ... eerst je handen,
..... je haren, recht je schouders, ... aan je tanden,
..... niet hangen, recht naar huis toe, ... met twee woorden
..... je netjes voor, ... zoals het hoort en ..... u.

Ik sta hier en ik zing,
ik doe gewoon mijn ding,
dat moet je accepteren.
Ach ..... nou toch pa,
het is nog niet te laat,
Want leven kun je leren.
Ik weet niet waar ik sta,
ik loop niemand achterna,
maar doe de dingen die ik doe,
met m'n ogen dicht.

..... je jas dicht, ... een das om, ... eerst je handen,
..... je haren, recht je schouders, ... aan je tanden,
..... niet hangen, recht naar huis toe, ... met twee woorden
..... je netjes voor, ... zoals het hoort en ..... u.

BIJLAGE 3: *Per spoor* (Guus Meeuwis)

Vul de juiste vormen van het werkwoord in. Luister daarna naar het lied.

REFREIN : Kedeng Kedeng Kedeng Kedeng Kedeng
Kedeng Kedeng Kedeng Kedeng Kedeng oe oe
Kedeng Kedeng Kedeng Kedeng Kedeng
Kedeng Kedeng Kedeng Kedeng Kedeng oe oe

En kilometers spoor schieten onder mij door.

Ik ..... (*zijn*) op weg naar jou, want ik ..... (*zijn*) weg van jou.

Vanochtend vroeg vertrokken in de luwte na de nacht

en tien minuten op de trein gewacht.

Want die had wat vertraging, mijn god daar ..... (*balen*) ik van

Omdat ik nu tien minuten minder bij jou blijven ..... (*kunnen*).

REFREIN

Ik ..... (*zitten*) in een coupé niet roken tweede klas,
heb de hele bank voor mij alleen.

De conducteur ..... (*komen*) langs: "Jongen, voeten van de bank."

Hij ..... (*vragen*) mijn kaart "waar ..... (*gaan*) je heen?"

Nou ik ..... (*gaan*) naar mijn lief toe, ... (*zijn*) dit de goede trein?

Hij ..... (*zeggen*): "het ..... (*staan*) niet op je kaart maar ik ..... (*weten*) waar
jij moet zijn."

REFREIN

De trein ..... (*razen*) alsmaar verder van station naar station.

Ik ..... (*komen*) op plaatsen waar ik nooit ben geweest.

Er rammelt plots een kar, roept een juffrouw "koffie, thee?"

ik ..... (*hebben*) wel dorst, toch ..... (*zeggen*) ik nee.

Want de trein vermindert vaart terwijl mijn hart steeds sneller gaat.

Ik ..... (*kijken*) uit het raam om te zien of zij daar staat.

REFREIN

Ik ..... (*stappen*) uit, ... (*kijken*) om me heen, even ..... (*voelen*) ik mij
alleen

want ik ..... (*zien*) haar nog niet staan.

Maar vanachter een pilaar ..... (*verschijnen*) haar lachende gezicht.

Voor mijn gevoel lijkt alles langzamer te gaan.

En ik ..... (*rennen*) op haar af en zij ..... (*komen*) mij tegemoet.

En achter ons ..... (*vertrekken*) de trein, omdat een trein nou eenmaal verder
moet.

REFREIN

En ik ..... (*blijven*) bij jou slapen,

want jij ..... (*wonen*) bij het spoor.

En 's nachts oelala ..... (*gaan*) het ritme door.

REFREIN

BIJLAGE 4: Op reis – Pippi Langkous

Pippi Langkous is het sterkste meisje van de hele wereld van wie de 'mama in de hemel woont en papa een negerkoning op een ver eiland is'. Op een dag komt ze samen met haar aap en haar paard in de vervallen Villa Kakelbont wonen, naast Tommy en Annika. Die vinden dat ze maar een saai leven leiden. Dat verandert allemaal met Pippi, met wie ze gekke avonturen beleven. In dit lied zitten de drie kinderen samen op het vliegende bed van Pippi. Ze gaan vertrekken naar het eiland waar Pippi's vader gevangen gehouden wordt door piraten.

Kun je de ontbrekende woorden in de tekst van het lied invullen zonder eerst te luisteren?

De mensen geven niks om avontuur.
Ze houden niet van paarden en van apen.
Ze stoppen je in bed om zeven .....
Ze denken dat een bed is om te .....
Maar een bed is zoveel meer.
Kom aan boord, mevrouw, ...

Ik ga op reis, ik ga op reis.
Naar de hitte van de tropen en de zeeën vol met .....
Ik ga op reis, ik ga op reis.
Naar Afghanistan en Yucatan en Londen en .....
Elke dag hetzelfde, dat zou niks voor mij zijn.
Ik ga reizen, ik ga reizen, ik wil vrij .....
Ik moet zwerven want dat zit me in mijn bloed.
Ik ga de wijde, wijde wereld tege.....

Gaan jullie mee?
We mogen niet, we mogen echt niet mee.
Van wie niet?
Van mijn ouders niet. En tante.
Mij best, dan ga ik zonder jullie twee.
Ik ga op zoek naar goud en diamanten.
En mijn vader bovendien.
Nou, tot ziens maar weer, ...?

Ik ga op reis, ze gaat op reis
Naar Sumatra en Malakka en daar spreken ze Maleis.
Ik ga op reis, op reis, op reis
Naar de dwergen van Sneeuwvitje en naar Hollebollegijs
Waar een feestje is, moet ik van de partij .....
Ik ga reizen. Ze gaat reizen, ze wil vrij .....
.....

Schiet nou op, want ik vertrek op staande voet.
Ik ga de wijde, wijde wereld tege.....

Ga mee, ga mee, wat moeten jullie hier?
We kunnen morgen aan de Spaanse kust zijn.
Wat snappen jullie ouders van ple.....?
Kom, laat ze maar eens lekker ongerust .....
Doe een keer je eigen zin.
Goed, ok, we stappen .....

We gaan op reis, we gaan op reis
Naar de tempels van Athene en het Koninklijk .....
We gaan op reis, we gaan op reis
Naar Hawai of Timboektoe of een ander .....
Er zal niemand zo gelukkig zijn, gelukkig zijn als wij.
Wij gaan reizen, reizen want we willen vrij zijn.
Waar je vrij kunt zijn daar is het leven goed.
We gaan de wijde, wijde wereld tege.....
Dag school! Dag huis! Dag Witje! Dag Pastellia! Gegroet!
We gaan de wijde, wijde wereld tegemoet.
Net goed!

UIT de musical *Pippi Langkous, het sterkste avontuur van de hele wereld!*

TEKST: Ivo de Wijs, MUZIEK: Ronny Mosuse,

PIPPI: Mieke Laureys

NAAR een verhaal van Astrid Lindgren

BIJLAGE 5: De naakte man (Jan De Wilde)

Over wie gaat het in dit lied?

Verdwaald in de stad, oude dame,
in deze ijskoude nacht.
't Waait windkracht tien, geen politie te zien,
ja, zelfs geen padvinder op wacht.

Doof alle lichten, hij komt dichterbij,
sluit alle luiken, hij is daar,
rennend als gek door de sneeuw en de drek,
in de koudste nacht van het jaar.

Kijk uit, kijk uit, kijk uit voor de
Kijk uit, kijk uit, kijk uit voor de

De oude dame loopt verder
te worstelen tegen de wind,
langs vreemde, lege straten
door tranen van koude verblind.

De oude dame houdt angstig
haar tasje in haar hand,
zij weet nog van niets maar zo dadelijk wordt ze
door de aangerand.

Kijk uit, kijk uit, kijk uit voor de
Kijk uit, kijk uit, kijk uit voor de

De oude dame leunt tegen
een straatlantaarnpaal aan.
Ze kijkt op en gilt want ze ziet door haar bril
de fameuze staan.

Hij zegt 'ze hebben 't ontdekt over m'n zuster'
'k Werd uit het leger gegoooid.
Maar wie in 's hemelsnaam kust er
zijn eigen zuster nooit?

Uitval naar links en een uitval naar rechts,
hij grabbelt de tas uit haar hand,
roept 'hou me tegen' en loopt ijlend weg,
helpt dan niemand een ?
Helpt dan niemand een ?

Kijk uit, kijk uit, kijk uit voor de !
Kijk uit, kijk uit, kijk uit voor de !
Kijk uit, kijk uit, kijk uit voor de !

BIJLAGE 6: *Pa (Doe Maar)* en *Papa (Stef Bos)*

Vergelijk deze twee liedjes met mekaar. Zie je een verschil tussen de relaties tussen de vader en de zoon? Welk van de twee vind je het mooist? Waarom?

Pa (Doe Maar)

Zoals je daar nu zit, je haren bijna wit,
de rimpels op je handen,
zo vriendelijk en zacht, wie had dat ooit
gedacht,
je bent zoveel veranderd.
Ik werd niet wat jij wou, maar papa
luister nou,
ik doe de dingen die ik doe, met mijn
ogen dicht.

Jij was heel wat van plan, maar daar
kwam weinig van,
ik lever geen prestaties.
Ik heb niet veel geleerd, deed alles net
verkeerd,
heb moeite met relaties.
Ik loop niet in de rij, ik breek en vecht
me vrij,
en doe de dingen die ik doe met mijn
ogen dicht.

Knoop je jas dicht, doe een das om, was
eerst je handen.
Kam je haren, recht je schouders, denk
aan je tanden.
Blijf niet hangen, recht naar huis toe,
spreek met twee woorden, stel je netjes
voor, eet zoals het hoort en zeg u.
...

Papa (Stef Bos)

Ik heb dezelfde ogen,
en ik krijg jouw trekken om mijn mond.
Vroeger was ik driftig,
vroeger was jij driftig.
Maar we hebben onze rust gevonden,
en we zitten naast elkaar,
en we zeggen niet zoveel,
voor alles wat jij doet,
heb ik hetzelfde ritueel.
Papa, ik lijk steeds meer op jou.

Ik heb dezelfde handen,
en ik krijg jouw rimpels in mijn huid.
Jij hebt jouw ideeën,
ik heb mijn ideeën,
en we zwerven in gedachten,
maar we komen altijd thuis.
De waarheid die je zocht
en die je nooit hebt gevonden.
Ik zoek haar ook,
en tevergeefs, zolang ik leef,
want papa, ik lijk steeds meer op jou.
Vroeger kon je streng zijn,
en ik heb je soms gehaat.
Maar jouw woorden,
ze liggen op mijn lippen,
en ik praat nu zoals jij vroeger praatte.
Ik heb een goddeloos geloof
en ik hou van elke vrouw,
en misschien ben ik geworden
wat jij helemaal niet wou.
Maar papa, ik lijk steeds meer op jou.

Jij gelooft in God
dus jij gaat naar de hemel
en ik geloof in niks
dus we komen elkaar na de dood,
na de dood nooit meer tegen.
Maar papa, ik hou steeds meer van jou.

BIJLAGE 7: Politiek (Bram Vermeulen)

Als ik niet kijk, heb ik het niet gezien,
heb ik het niet gezien,
wist ik er niets van,
kunnen ze mij niets maken dus ik kijk niet.
mmmmmmmmmm

Als ik niet praat, heb ik het niet gezegd,
heb ik het niet gezegd,
wist ik er niets van,
kunnen ze mij niets maken dus ik praat niet.
mmmmmmmmmm

Politiek,
politiek,
ik ben er niet, ik ken ze niet.
Politiek,
Politiek,
ik kijk niet dus ik zeg niets.

Als ik niet lees, weet ik het niet,
weet ik het niet,
wist ik er niets van,
kunnen ze mij niets maken,
dus ik lees niet.
mmmmmmmmmm

Politiek,
politiek,
ik kijk niet en ik zie niets.
Politiek,
politiek,
ik praat niet dus ik zeg niets.
Ik kijk niet dus ik zie niets.

Als ik niet luister,
hoor ik het niet,
hoor ik het niet,
wist ik er niets van,
kunnen ze mij niets maken,
dus ik luister niet.
mmmmmmmmmm

Politiek,
politiek,
ik ben er niet, ik ken ze niet,
Politiek,
politiek,
ik kijk niet dus ik zie niets.
Ik praat niet dus ik zeg niets.
Ik kijk niet dus ik zie niets.
Ik ben er niet, ik ken ze niet.

* * *

- Waarover gaat dit lied?
- Kun je het gevoel van de zanger begrijpen?
- Vind je gelijkenissen tussen het lied en het volgende artikel?

Veel mensen hebben een afkeer van 'de politiek'. Opiniepeilingen leren dat, als er geen kiesplicht bestond, nog niet eens de helft van de Belgen zou gaan stemmen. Heeft het ermee te maken dat het niet zo eenvoudig is 'de politiek' te volgen? Misschien haken veel mensen af omdat ze niet precies weten hoe onze politieke wereld in mekaar zit en werkt. Wie de spelregels van tennis niet kent, heeft het ook moeilijk om een wedstrijd te volgen.

Uit: De Standaard

- Is er in jouw land stemrecht of stemplicht?
- Kun je een aantal argumenten voor en tegen de stemplicht bedenken?

BIJLAGE 8: *Het werd zomer (Rob de Nijs)*

1e luisterronde: Luister naar het lied en zoek een antwoord op de volgende vragen.

- In welke maand van het jaar speelt dit lied?
- Op welke plaats?
- Hoe oud was de man?
- Hoe oud was de vrouw?
- Welke kleren droeg de vrouw?

* * *

2e luisterronde: Kun je de gaten invullen?

Het leek al zomer, toch was het pas eind .....
 Zo'n ..... waarvan je denkt "die gaat niet meer voorbij".
 Mijn ..... kwamen langs, maar ik wilde alleen
 aan het ..... wat wandelen, zomaar nergens heen
 Toen zag ik ....., je riep me met je ogen.
 Ik keek je aan, en kreeg een vreemd gevoel,
 want ik begreep wat jij ..... wilde vragen.
 Kom dichterbij me.
 Ik was ....., en jij was .....
 En van de liefde wist ik nog .....
 Maar ik begreep wat jij me wilde zeggen.
 Ik was ..... meer
 En het werd zomer.

Je was zo vrij, ik vond het eerst een beetje raar.
 Je droeg niets anders dan je .....
 Ik was verlegen en wist niet wat te doen.
 Ik stond er maar te ....., oh wat voelde ik me groen.
 "Ik begrijp het", hoorde ik je .....
 Je bent zo ..... nog, en weet niet wat je moet.
 Wees maar niet bang, de ..... zal het je leren.
 Kom dichterbij me.

We liepen ..... verder langs het .....
 En als een ..... pakte ik je hand.
 Maar als een ..... zag ik de zon weer opgaan.
 En het werd zomer.
 Het werd zomer.
 Het werd zomer, voor 't eerst in heel mijn leven.
 Het werd zomer, de allereerste keer.
 En ik was een man toen de ..... weer opkwam.
 En het werd zomer.
 En het werd zomer.
 Toen was het zomer.

BIJLAGE 9: Pauline (Bram Vermeulen)**1e luisterronde: Luister naar het lied. Zijn de volgende zinnen juist of fout?**

- Pauline komt van school en haar moeder is thuis.
- Pauline leest thuis een boek.
- Pauline is 14 jaar.

2e luisterronde: Vind je ook het antwoord op de volgende vragen?

- Hoe laat komt Pauline thuis van school?
- Waarom gaat ze niet naar gymnastiek?
- Wat doet Pauline voor ze gaat slapen? Zet in de juiste volgorde:
Ze drinkt haar melk. – Ze poetst haar tanden. – Ze maakt haar huiswerk.
- Wat staat er op de brief aan Pauline?

* * *

Vul de ontbrekende woorden in.

Kwart over vier. Pauline komt uit .....

Er is ..... thuis. Het is stil in huis. Ze draait een plaatje.

Kwart over vier. Pauline is .....

Niet naar gymnastiek, ze voelde zich wat .....

Op tafel ligt een brief van pa, vanavond wordt het weer laat.

Je krijgt de dingen niet cadeau dus het moet maar even zo.

Ik maak je vannacht wel ....., dan praten we wat bij.

Ik doe heel zachtjes voor Pauline.

Pauline. Niets aan te doen.

Kwart over vier. Pauline komt uit school.

Ze zit in vaders stoel en denkt een heleboel.

Op de koelkast ligt een ..... van ma,

de hele dag dienst op het dagverblijf.

Vanavond op school veel te doen, voor vannacht alvast een zoen.

In het vriesvak zit ..... te eten.

Ik ben alleen je ..... vergeten, en doe de ..... aan Pauline.

Pauline, niets aan te doen.

Ze maakt haar huiswerk, kauwt haar iglo,

drinkt haar ..... en doet de tv uit.

....., kleedt zich uit.

Maar voor ze gaat slapen, schrijft zij ook een brief.

Maak mij ook wakker, ...!

Kwart over vier. Pauline komt uit school.

Er is niemand thuis, het is stil in huis.

Een ..... staat voor haar klaar.

Dit keer is er ook een brief voor haar.

Ze leest eet ....., Pauline.

Pauline, niets aan te doen.

Ze krijgt het heus wel voor elkaar.

Ze is al ..... jaar.

Pauline.

**BIJLAGE 10: Vlaanderen boven (Raymond Van het Groenewoud)
en Vlaanderen (Paul van Vliet)**

**Vlaanderen boven
(Raymond Van het Groenewoud)**

Waar er mossel met frit is,
en er ook kip aan het spit is,
waar de kerk in het midden staat.
Waar de purperen hei bloeit,
en het geld in het zwart vloeit,
waar men nauwelijks Nederlands praat.
Waar een diploma geen zin heeft,
en de koning geen kind heeft,
waar de schuimwijnkoningin defileert.
Waar het volk goedlachs is,
en een vuist zonder kracht is,
waar men fouten aan de toog expli-
ceert.

REFREIN:

Vlaanderen boven,
waar men de heer nog kan loven.
Waar de mensen belangrijk zijn,
en de buiken omvangrijk zijn.
Vlaanderen buiten,
waar Vlaamse vogeltjes fluiten.
Vlaanderen mijn land,
bij het Noordzeestrand.

Waar de kleurenbuis grijs is,
en een schroef nog vijs is,
waar de rijkswacht goed functioneert.
Waar een pik een houweel is,
en geen pintje te veel is,
François Gay 't orkest dirigeert.
Waar een g soms een h is,
AVV VVK is,
waar de Chiro paraat staat,
de vrouw aan de vaat staat,
waar de camera traag gaat,
de premier nogal vaak praat,
de vakantie naar Spanje wijst.

REFREIN

De Kemmelberg, het Gravensteen,
de Koekelbergbasiliek,
de waterzooi,
het meisje in het hooi,
de Vlaamse romantiek.

**Vlaanderen
(Paul van Vliet)**

Als ik weg wil zijn, ga ik naar Vlaanderen.
Even weg van Holland en Vlaanderen is dichtbij.
En als ik vrij wil zijn, ga ik naar Vlaanderen.
Ik voel me zo veel lichter als ik Vlaanderen binnenrijd.
Even weg van alle dingen,
die ik thuis vaak moet verdringen.
Nieuwe dingen, nieuwe nachten,
open voor het onverwachte.
Ik voel me in Vlaanderen zorgeloos
Ik voel me in Vlaanderen vrij.
En als ik lachen wil, ga ik naar Vlaanderen,
want ze lachen niet zo gauw,
maar als ze lachen is dat echt.
En als ik praten wil, ga ik naar Vlaanderen,
waar het laatste woord voorlopig
nog door niemand is gezegd.
Waar gesprekken altijd duren,
tot de eerste morgenuren,
waar ze eindeloos kunnen drammen,
waar de ruzie op kan vlammen.
Waar de redetwist uiteindelijk
bij bier weer wordt beslecht.
En als ik droevig ben, wil ik naar Vlaanderen,
omdat in Vlaanderen mijn droefheid
niet of nauwelijks telt.
En als ik heimwee heb, wil ik naar Vlaanderen,
omdat in Vlaanderen mijn heimwee
ongemerkt versterft
met een eeuwenoud verlangen,
dat in Vlaanderen is blijven hangen,
in de dorpen en de steden
met een rijk maar zwaar verleden
dat Brussel in zijn logboek niet of liever niet
vermeldt.
Ik verlang naar jou dus kom naar Vlaanderen.
Ik kan hier nog niet weg want ik heb hier nog te
doen.
Als je naar mij verlangt, kom dan naar Vlaanderen,
dan laat ik het je zien,
Vlaanderen nu en dat van toen.
De mensen en de dingen,
waar ze in Vlaanderen van zingen,
ik blijf hier nog wat spelen
maar wij kunnen Vlaanderen delen,
want Vlaanderen komt dichterbij
met ieder nieuw seizoen.

**BIJLAGE II: *Suzanne (VOF De Kunst)* en *Op een mooie Pinksterdag*
(Leen Jongewaard en André van den Heuvel)**

Kun je zelf een einde verzinnen voor de volgende liedjes?

***Suzanne*
(VOF De Kunst)**

We zitten samen in de kamer,
en de stereo staat zacht.
Ik denk nu gaat het gebeuren,
hierop heb ik zolang gewacht.
Niemand in huis, de deur op slot.
Mijn avond kan niet meer kapot.

REFREIN:

Suzanne, Suzanne, Suzanne,
ik ben stapelgek op jou.

Ik leg mijn arm om haar schouders,
streel haar zachtjes door haar haar.
Ik kan het bijna niet geloven.
Voorzichtig kussen wij elkaar.
En opeens gaat de telefoon

...

***Op een mooie Pinksterdag*
(Leen Jongewaard en André van den Heuvel)**

Op een mooie Pinksterdag, als het even kon,
Liep ik met mijn dochter aan het handje
in het parrekie te kuieren in de zon,
gingen madeliefjes plukken, eendjes voeren
eindeloos.

Kijk nou toch, je jurk wordt nat, je handjes
vuil, en papa boos.

Vader was een mooie held, vader was de
baas, vader was een duidelijke mengeling
van Onze Lieve Heer en Sinterklaas.
Ben je bang voor 't hondje, hondje bijt niet,
papa zegt dat ie niet bijt.
Op een mooie Pinksterdag, met de kleine
meid.

...